SISTEMUL SANCŢIONATOR APLICABIL INFRACTORILOR MINORI

Daniela ROMAN
CZU: 343.224.1:343.24 mediatoriasi@yahoo.com

Sistemul sancționator aplicabil minorilor este alcătuit dintr-o varietate de măsuri educative și măsuri disciplinare, capabile să sprijine procesul de reeducare a infractorilor minori la care se adaugă pedeapsa închisorii.

Ca și în situația legiuitorului francez precum și cel german, legiuitorul spaniol a preferat să reglementeze delincvența juvenilă printr-o lege specială care cuprinde prevederi derogatorii de la dreptul comun, respectiv Legea organică spaniolă nr. 5 din 12 ianuarie 2000 privind răspunderea penală a minorilor.

Potrivit Legii organice, în sarcina minorilor mai mici de 14 se instituie o prezumție absolută de lipsă de capacitate penală, fapt ce determină aplicarea actelor normative ce reglementează protecția copiilor, respectiv Codul civil, precum și Legea organică nr.1 din 15 ianuarie 1996.

În ceea ce privește delincvenții juvenili cu vârstele cuprinse între 14 și 17 ani, aceștia sunt răspunzători penali în toate situațiile în care nu se constată incidența vreunei cauze de înlăturare a răspunderii penale [1, p.117].

La fel ca și în reglementarea penală română, sistemul sancționator aplicabil delincvenților juvenili este unic, format din măsuri privative și neprivative de libertate, cu caracter educativ. Pentru alegerea unei măsuri cu caracter educativ, judecătorul pentru minori va avea în vedere circumstanțele personale și gradul de maturitate al infractorului infantil, precum și natura și gravitatea faptelor. În cazuri excepționale, instanța poate impune delincventului juvenil executarea a două măsuri educative.

Astfel, potrivit Codului penal român, minorul sub vârsta de 14 ani beneficiază de prezumția absolută și irefragrabilă că nu are discernământ și, drept urmare, nu poate fi angajată tragerea la răspundere penală [2, p.116]. În cazul comiterii unei infracțiuni de către un minor cu vârsta cuprinsă în 14 și 16 ani, dispozițiile penale statuează că este răspunzător penal numai dacă a săvârșit fapta cu discernământ. Pentru o mai bună înțelegere a dispozițiilor legale, se arată că, în sensul Legii nr.487/2002, „prin discernământ se înțelege componenta capacității psihice, care se referă la o faptă anume și din care decurge posibilitatea persoanei respective de a aprecia conținutul și consecințele acestei fapte”.

Spre deosebire de prima categorie, delincvenții juvenili cu vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani beneficiază de o prezumție relativă de lipsă de capacitate penală, prezumție ce poate fi răsturnată prin administrarea de probe contrare. În ceea ce privește ultima categorie, aceasta este alcătuită din două subcategorii respectiv:

- minorii cu vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani care au săvâșit o infracțiune cu discernământ;

- minorii cu vârsta peste 16 ani, legiuitorul neinstituind vreo condiție specială pentru angajarea răspunderii penale.

Rațiunea care a stat la adoptarea sistemului sancționator tutorial constă în re-considerarea statutului minorilor delincvenți din cel de infractor în cel de victimă efectivă a propriului mediu social ce necesită cu precădere măsuri de protecție și de educare.

Măsurile educative reprezintă sancțiuni de drept penal care se dispun doar față de persoanele minore care săvârșesc fapte penale și care au aptitudinea să conducă la educarea și reintegrarea lor în societate.

Prin art.114 alin. (1) C. pen. se instituie regula că măsurile educative neprivative de libertate se aplică față de minorii cu vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani care săvârșesc fapte penale. Sfera de acțiune a prevederilor *supra* este limitată prin dispozițiile alin. (2) care reglementează situațiile când se pot lua măsuri educative privative de libertate, respectiv:

a) dacă a mai săvârșit o infracțiune, pentru care i s-a aplicat o măsură educativă ce a fost executată ori a cărei executare a început înainte de comiterea infracțiunii pentru care este judecat;

b) atunci când pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 7 ani sau mai mare ori detențiunea pe viață.

În conformitate cu dispozițiile art.116 C. pen., în vederea efectuării evaluării minorului, potrivit criteriilor prevăzute în art. 74, instanța va solicita serviciului de probațiune întocmirea unui referat care va cuprinde și propuneri motivate referitoare la natura și durata programelor de incluziune socială pe care minorul ar trebui să le urmeze, precum și alte obligații ce pot fi impuse acestuia de către instanță.

Prin întocmirea referatului de evaluare, se urmărește identificarea tuturor condițiilor care au stat la baza comportamentului deviant al delincventului juvenil în scopul aplicării în mod corespunzător a unei măsuri educative care să producă efecte eficiente în procesul de reeducare.

Bibliografie:

1. ANTONIU, G. *Explicaţii preliminare ale Noului Cod penal.* Vol.II. Bucureşti: Universul juridic, 2011. p.328.
2. BUTOI, T. *Tratat universitar de psihologie judiciară*. Bucureşti: Pinguin Book, 2006.
3. DURNESCU, I. *Probaţiunea. Teorii, legislaţie şi practică*. Iaşi: Polirom, 2011.
4. DASCĂL, T. *Minoritatea in dreptul penal român*. Bucureşti: Beck, 2011. p.63.
5. MITRACHE, C., MITRACHE, Cr. *Drept penal român.* Partea generală. Bucureşti: Universul juridic, 2014.
6. MOROŞANU, R., STRETEANU, F. *Instituţii şi infracţiuni în Noul Cod penal.* Bucureşti, 2011.
7. OANCEA, G. *Probaţiunea în România.* Evaluări normative şi sociologice. Bucureşti: C.H. Beck, 2012.
8. SIMA, C. *Drept execuţional penal*. Bucureşti: Hamangiu, 2010.
9. VOLONCIU, N. *Tratat de procedură penală*. Bucureşti.

10. ZIDARU, P. *Drept execuțional penal*. Bucureşti: All Beck, 2001.
11. *Noul Cod penal*. Ediţie actualizată la 25 septembrie 2013. București: Rosetti Internațional.
12. *Noul Cod de procedura penală adnotat.* Ediţie actualizată la 1 noiembrie 2015. București: Rosetti Internațional.
13. Legea nr. 272/2004 privind promovarea drepturilor copilului.
14. Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative şi a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.